

KARSTULA

Hyvinvointikertomus 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

on kunnan lakisääteinen tehtävä ja se on osa **arjen toimintaa** ja sitä toteutetaan monialaisessa, poikkihallinnollisessa **yhteistyössä**.

Tavoitteena on **tukea asukkaiden mahdollisuuksia** ylläpitää ja parantaa hyvinvointiaan ja terveyttään sekä vahvistaa **osallisuutta** sekä **työ- ja toimintakykyä** eri elämäntilanteissa.

Kunnan tavoitteena on tarjota **elinympäristö ja olosuhteet**, jotka mahdollistavat terveelliset ja kestävät valinnat, sekä mahdollisuuden **yhteistyöhön** eri toimialojen, yhdistysten/järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvointityön tuloksia seurataan **vuosittaisella hyvinvointikertomuksella**.

Kuntastrategia 2022-2025

Karstulan kuntastrategian yksi tavoitteiden keihäänkärjistä on Hyvinvoiva Karstula.

Toimenpiteissä luvataan, että kunta osallistaa kuntalaisia kunnan kehittämiseen, sekä panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin ja vahvistaa harrastamisen edellytyksiä.

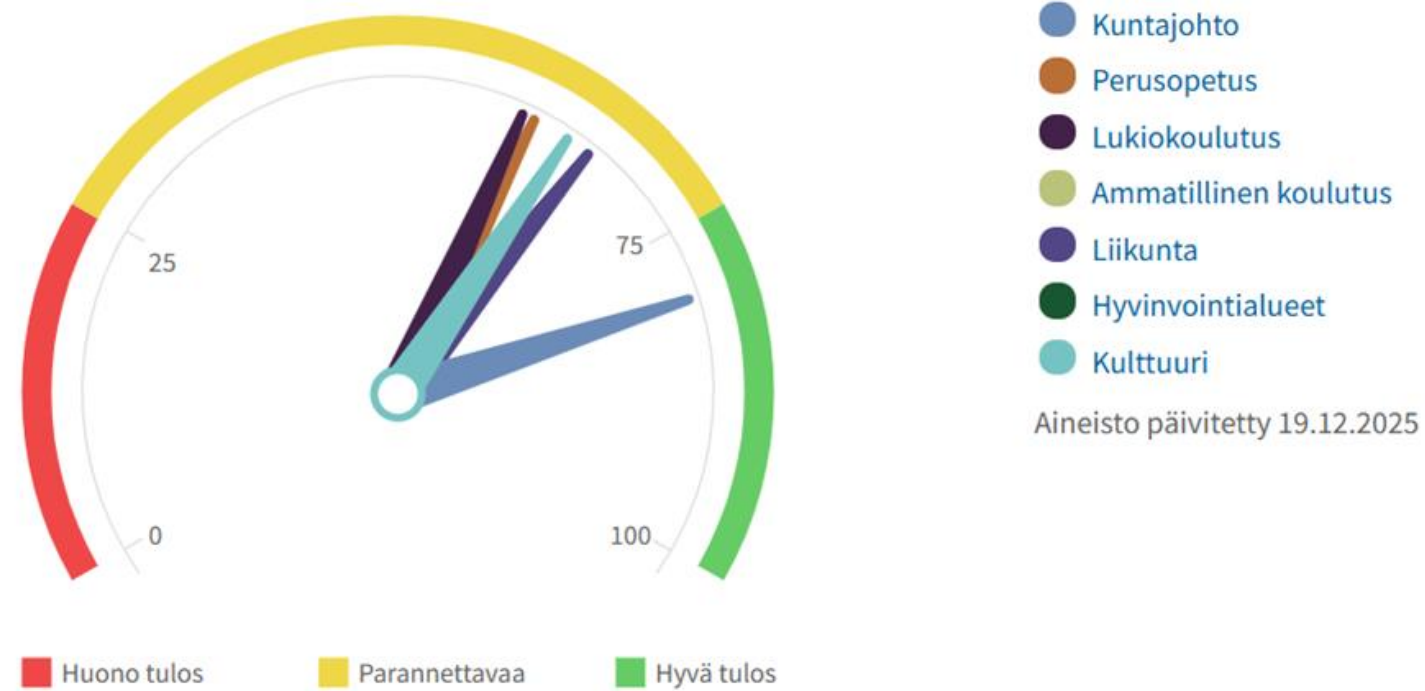

Avainluku, tiedot vuodelta	Karstula
Väkiluku, 2025	3514
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %, 2025	-1,7
Alle 15-vuotiaita, %, 2025	10,4
15-64-vuotiaita, %, 2025	50
Yli 64-vuotiaita, %, 2025	39,7
Syntyneiden enemmitys, henkilöä, 2024	-47
Perheitä, 2024	1009
Asuntokuntia, 2024	1843
Vuokra-asunnoissa asuvia asuntokuntia, %, 2024	19
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneita, osuus 15 v täyttäneistä, %, 2024	69,9
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita, osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2024	21,5
Taloudellinen huoltosuhde, 2024	185,2
Työpaikkaomavaraisuus, 2023	97,3
Alueella asuva työllinen työvoima, 2024	1253
Työttömien osuus työvoimasta, %, 2024	12,1
Eläkeläisten osuus väestöstä, %, 2024	42,2
Alueella olevia työpaikkoja, 2023	1230
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %, 2023	16,5

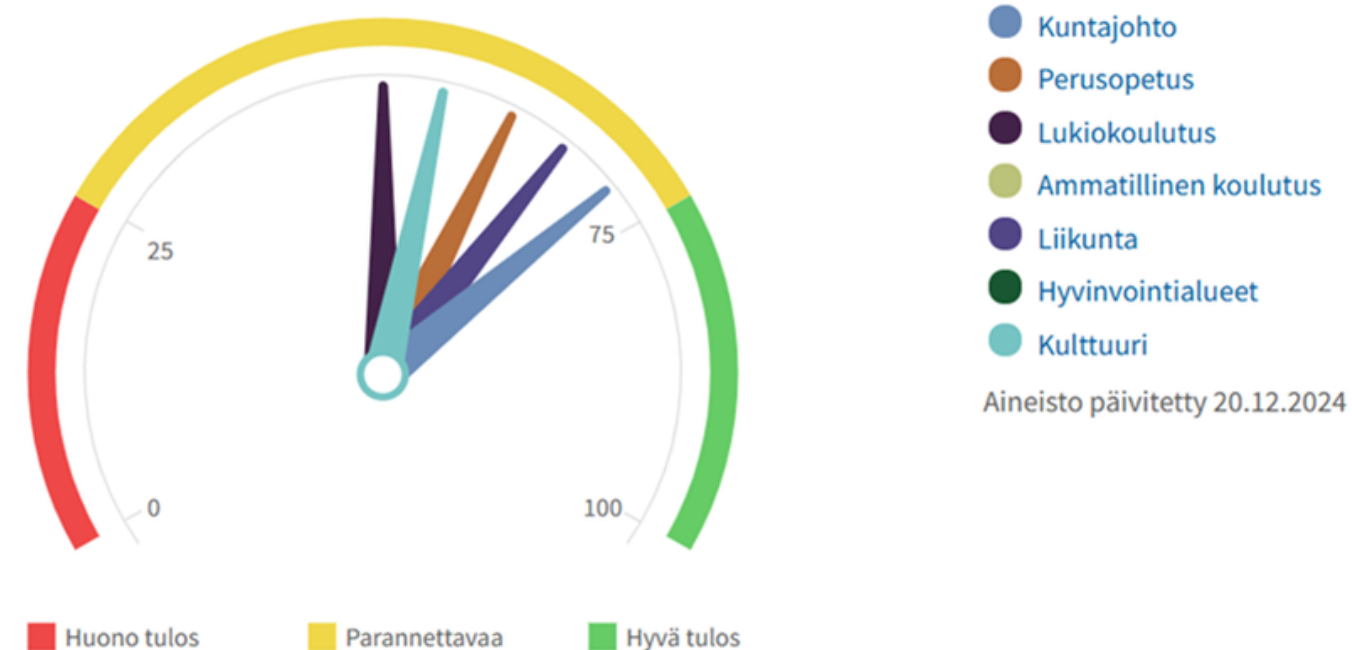

TEA-viisari: Terveysten edistämisen kehitys Karstulassa

Kaikki sektorit : Karstula 2025

Kaikki sektorit : Karstula 2024

TEA-viisarin kokoamat tiedot kuvaavat kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Pistemäärä kuvaa, miten hyvin toiminta toteutuu kunnassa.

Kaikissa TEA-viisarin Karstulan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilaa kuvaavissa luvuissa on edelleen parannettavaa, mutta selvää parannusta luvuissa on kuitenkin nähtävissä.

Tietoa kerätään eri sektoreilta eri vuosina. Siksi kaikilta sektoreilta ei ole saatavilla viime vuoden tuloksia.

Pisteet	2025	2024	2023
Kaikki sektorit	66	63	58
Kuntajohto	80	..	71
Perusopetus	61
Lukiokoulutus	..	60	..
Ammatillinen koulutus
Liikunta	..	66	..
Hyvinvointialueet
Kulttuuri	64	..	55

HYTE-kerroin

HYTE-kerroin on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **kannustin, jonka perusteella osa kunnille myönnettävästä valtion rahoituksesta määräytyy.** Rahoituksen määrä kytkeytyy siihen, miten aktiivisesti, suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä.

HYTE-kerrointa on seurattu vuodesta 2018 alkaen. Tuolloin Karstulan HYTE-kerroin oli 7,8. Sen jälkeen kerroin on noussut systemaattisesti, ja vuonna 2025 **Karstulan HYTE-kerroin oli 21,6, mikä on tarkastelujakson korkein arvo.** Kehitys osoittaa, että Karstulassa on tehty pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistaminen on ollut kunnassa selkeä ja johdonmukainen painopiste jo usean vuoden ajan.

		2024	2025
HYTE-kerroin euroa / asukasinfo	Hankasalmi	18,2	17,5
	Karstula	19,2	21,6
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	Hankasalmi	67	67
	Karstula	80	87
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	Hankasalmi	51	47
	Karstula	44	54

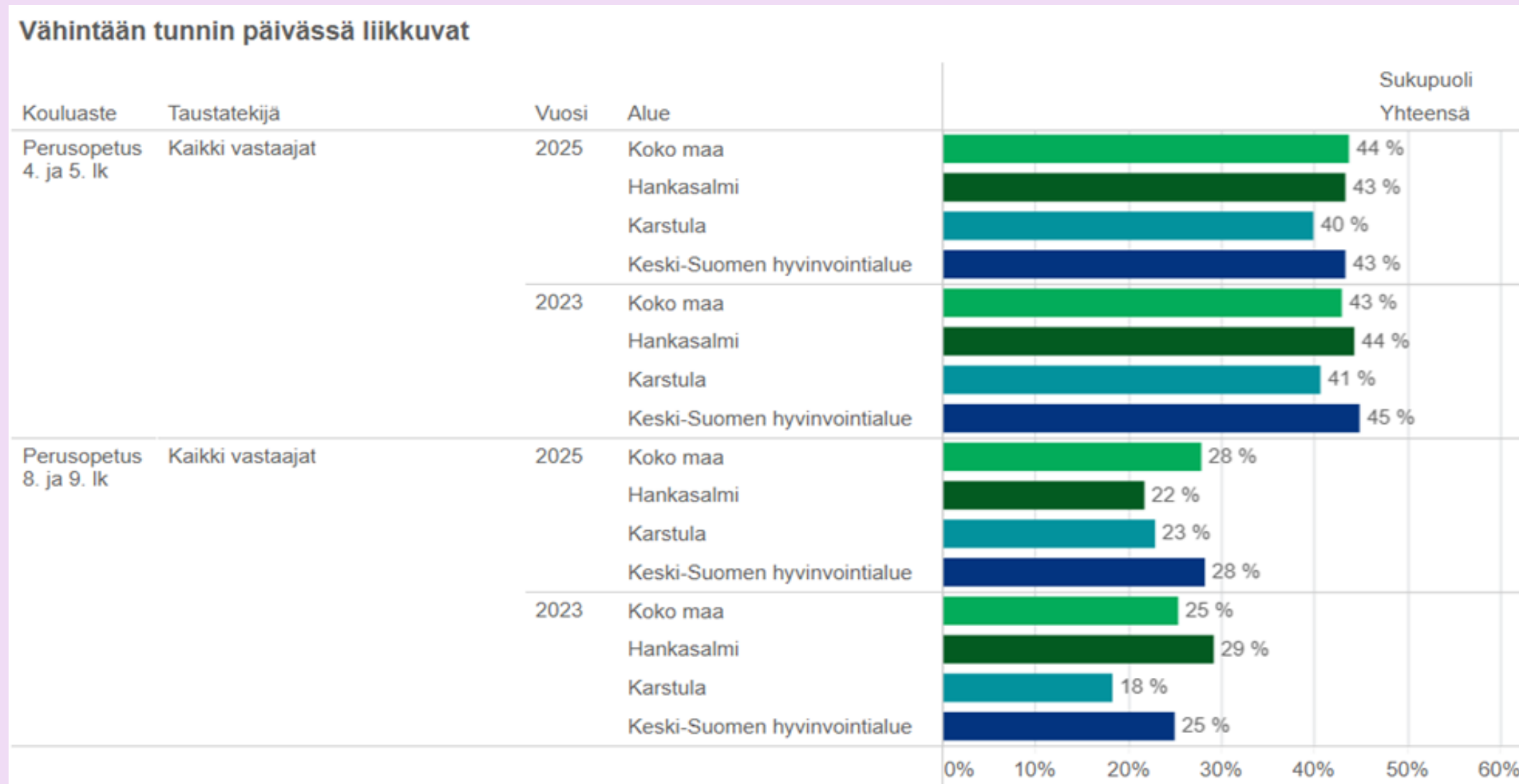
Kunnan hyte-kertoimeen vaikuttaa **6 tulosindikaattoria ja 15 prosessi-indikaattoria.**

Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niiden avulla **seurataan muutosta.** Kunkin tulosindikaattorin osalta muutos lasketaan vertaamalla kahta viimeisintä käytettävissä olevaa vuotta ja muodostamalla näiden välinen erotus.

Karstulassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen prosessit ovat pääosin kunnossa. Kunnan rakenteet, toimintamallit ja johtaminen tukevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä suunnitelmallisesti ja kattavasti. Sen sijaan tulosindikaattoreiden osalta on edelleen tunnistettavissa selkeitä kehittämistarpeita, sillä ne mittaavat väestötasolla tapahtuvaa muutosta, joka usein realisoituu viiveellä.

Tuloksia muutamista mittareista

Terveelliset elämäntavat

		2023	2025
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 4. ja 5. luokan oppilaista	Koko maa	30	29
	Karstula	31	35
Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	42	45
	Karstula	45	31
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	38	44
	Karstula	71	43

		2024	2025
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	Koko maa	35,8	34,6
	Karstula	58,3	58,6
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	Koko maa	40,4	39,6
	Karstula	46,2	62,5

		2023	2025
Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	4	3
	Karstula	5	0
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)	Koko maa	11	10
	Karstula	13	8

Tuloksia muuttamista mittareista

Osallisuus ja kulttuurihyvinvointi

	2024	2025
Kunnan liikuntaryhmiin osallistuvien määrän lisääntyminen	Karstula 103	123

	2024	2025
Järjestöavustuksiin käytetty rahasumma	Karstula, € 25900	28820
	Väestö 3573	3515
	€ / hlö 7,25	8,20

		2023	2024
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	8,2	8,1
	Karstula	11,4	8,5

	2024	2025
Kunnan järjestämiin kulttuuripalveluihin osallistuneiden määrä (lapset, nuoret, työkäiset, ikääntyneet)	Karstula 3823	4138

	2024	2025
Kulttuuritapahtumien määrä / vuosi yhteenä (arvio)	Karstula 350	350

Tuloksia muutamista mittareista

Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

		2023	2024
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	Koko maa	28	28,7
	Karstula	30,4	32,7

		2023	2024
Kunnan yleinen pienituloisuusaste	Koko maa	13,40	13,40
	Karstula	16,70	16,70

		2023	2024
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot	Koko maa	27,90	28,60
	Karstula	25,20	24,90

Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.

Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle.

Gini-kerroin kuvaa tarkasteltavan alueen asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautumista. Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

Tuloksia muutamista mittareista

Mielenhyvinvointi

		2023	2025
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	21	22
	Karstula	24	26
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Koko maa	21	21
	Karstula		

		2023	2025
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, 4. ja 5. luokan oppilaista, %	Koko maa	9	9
	Karstula	6	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, 8. ja 9. luokan oppilaista, %	Koko maa	8	8
	Karstula	22	18

		2023	2025
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista	Koko maa	11	8
	Karstula	8	10
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Koko maa	27	22
	Karstula	31	10

		2023	2025
Mahd. keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % 4. ja 5. lk opp.	Koko maa	59	55
	Karstula	65	43
Mahd. keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % 8. ja 9. lk opp.	Koko maa	46	49
	Karstula	52	50

		2023	2024
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	1,2	1,2
	Karstula	2,5	
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Koko maa	3,2	3,2
	Karstula	4,4	5,1

Johtopäätökset

Karstulassa **hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on vakiintunut osaksi kunnan arjen toimintaa** ja johtamista. **Kunta on sitoutunut** edistämään asukkaidensa elämänlaatua monin keinoin. TEA-viisarin tulokset osoittavat, että pienilläkin, oikein kohdennetuilla toimenpiteillä pisteitä voidaan parantaa kaikilla osa-alueilla. Tämä on kunnalle merkityksellistä myös rahoituksen näkökulmasta, sillä **TEA-viisarin kehitys heijastuu HYTE-kertoimeen, joka vaikuttaa valtionosuuden määräytymiseen asukasta kohden.**

Kehittämistyössä korostuvat erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät kysymykset. **Nuorten mielenterveyden haasteet edellyttävät pitkäjänteistä työtä**, selkeää vastuunjakoa ja pysyviä resursseja. **Palveluiden saatavuus ja varhainen tuki ovat avainasemassa.** Samalla on tärkeää seurata **nuorten asenteita ja käyttäytymistä**, sillä hyväksyvän suhtautumisen lisääntyminen päihteisiin on huolenaihe.

Lasten ja nuorten **harrastusmahdollisuuksien tukeminen** on keskeinen keino vahvistaa hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Harrastukset tarjoavat arkeen mielekästä tekemistä, sosiaalisia suhteita ja turvallisia aikuisia, ja ne voivat toimia myös ennaltaehkäisevänä tukena.

Indikaattorit ja tilastot voivat yksittäisinä lukuina antaa osin heikon kuvan tilanteesta. Arvioinnissa on kuitenkin huomioitava, että **hyvinvointityön vaikutukset näkyvät mittareissa usein viiveellä** ja että kunnassa tehdään jatkuvasti hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä eri toimialoilla. Jatkuva seuranta ja tulosten systemaattinen hyödyntäminen tukevat sitä, että kehittämistoimet kohdistuvat oikeisiin asioihin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko kunnan läpileikkaava tehtävä, ei erillinen kokonaisuus tai yksittäisten toimijoiden vastuulla oleva työ tai tehtävä.

Kaikella kunnassa tehtävällä päätöksenteolla on suora vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin. Siksi hyvinvointi- ja terveysnäkökulma tulee huomioida valmistelussa ja päätöksissä johdonmukaisesti.